

3. Clark M. Drag them: A brief etymology of so-called «cancel culture» / Meredith Clark. // *Communication and the Public*. – 2020. – № 5. – С. 88–92.
4. Dershowitz A. Cancel Culture: The Latest Attack on Free Speech and Due Process / Alan Dershowitz. – New York: Hot Books, 2020. – 168 с.
5. Fahey J. Principled or Partisan? The Effect of Cancel Culture Framings on Support for Free Speech / J. Fahey, D. Roberts, S. Utych. // *American Politics Research*. – 2022. – № 51.
6. Sheahan L. Degradation and Revolution: A Taxonomy of Cancel Culture / Luke Sheahan // *International Comparative Approaches to Free Speech and Open Inquiry (FSOI)* / Luke Sheahan. – New York City: Springer Publishing, 2022. – С. 193–218.
7. Trevor Project National Survey on LGBTQ Youth Mental Health [Електронний ресурс]. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.thetrevorproject.org/wp-content/uploads/2021/05/The-Trevor-Project-National-Survey-Results-2021.pdf>.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-281-7-52>

Веремєєнко М.

студентка II курсу,

Харківська державна академія дизайну і мистецтв

Науковий керівник:

Борбунюк В. О.

кандидат філологічних наук, доцент кафедри педагогіки, української та іноземної філології,

Харківська державна академія дизайну і мистецтв

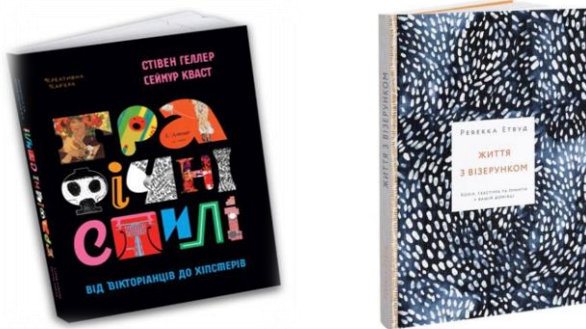
**СУЧАСНА КНИЖКОВА КОМУНІКАЦІЯ:
ВЕРБАЛЬНІ І ВІЗУАЛЬНІ КОДИ ОБКЛАДИНОК
(НА ПРИКЛАДІ ВИДАНЬ ПРО МИСТЕЦТВО І ДИЗАЙН)**

Читання залишається однією із форм сучасного комунікативного дискурсу. Художньо візуальною формою вираження твору є книга. Важливу роль у підвищенні комунікативних властивостей книги відіграє художня інтерпретація тексту. Як зазначають науковці, така інтерпретація «здійснюється як на рівні зовнішнього оформлення книги (обкладинка, оправа, суперобкладинка, форзац), так і на рівні її внутрішнього оформлення – шрифт, ілюстрації та убранство книги» [2, с. 122]. Усі елементи книги – оправа, форзац, титул, окремі сторінки, ілюстрації – мають велике значення для комунікативної природи книги.

Ми ставимо за мету розглянути книжкову обкладинку сучасних видань про мистецтво і дизайн як важливу ланку авторської комунікації із реципієнтом.

Обкладинка книги узагальнено презентує зміст книги. На обкладинці, зазвичай, вказується назва твору та прізвище автора. Значущим при цьому є шрифт. Вибір шрифту визначається стильовими уподобаннями культурної доби, змістом книги, орієнтацією на певну читацьку категорію. Як справедливо зауважує В. Маркова, у сучасній практиці оформлення книги вибір шрифту «може виступати і як елемент інтерпретації твору» [2, с. 122]. У більшості ж випадків вибір шрифту зумовлений його комунікативними властивостями, зокрема, легкістю сприймання. Зважаючи на те, що основною в книзі є текстова частина, шрифти в її оформленні разом з іншими елементами книги, зокрема і шрифтом обкладинки, підпорядковуються саме їй.

Шрифт в оформленні обкладинки книги є повноцінним зображенням. При цьому інколи порушуються правила інтервалу між літерами та рядками. Так автор впливає на настрій реципієнта: створює ефект заінтригованості, гармонії або страху. При цьому також важливо, щоб вся композиція (розмір, інтервал тощо) була читабельною і обґрунтованою. Саме так оформлена, наприклад, обкладинка книги «Графічні стилі: від вікторіанців до хіпстерів» (Київ: ArtHuss, дизайн обкладинки К. Яцушек, 2019 рік) (іл. 1).

Іл. 1. Геллер С., Кваст С. Графічні стилі: Іл 2. Ребекка Етвуд «Життя з візерунком від вікторіанців до хіпстерів»² Колір, текстура та принти у вашій домівці»³

² <https://www.arthuss.com.ua/shop/graphic-styles>

³ <https://www.arthuss.com.ua/shop/living-pattern>

В оформленні обкладинки можуть бути використані як ілюстрації, так і орнаменти, логотипи, символи. Наприклад, обкладинка книги «Життя з візерунком. Колір, текстура та принти у вашій домівці» (Київ: ArtHuss, дизайн та верстка М. Ковальчук, Л. Краснюк, 2019 рік) (іл. 2). В обкладинці застосовується геометричний орнамент, в основі якого лежить коло. Деформація, використана по відношенню до фігури, створює ритмічну композицію.

Розташування текстових та образотворчих елементів в оформленні обкладинки залежить від поставленої мети. Н. Величко справедливо зауважує: «На тлі загального перенавантаження інформаційного поля, постійного впливу на візуальний канал сприйняття інформації, яке призводить до «візуальної втоми», виникає можливість і навіть необхідність привертання уваги потенційного адресата через лаконічність, мінімалізм, чистоту й простоту подачі. Наприклад, легкий простий текст на білому тлі виділяється в сучасному міському середовищі або на сайті набагато більше, ніж різнобарвне складне зображення» [1, с. 10]. На наш погляд, такою є обкладинка книги «Жінки у дизайні» (Київ: ArtHuss, верстка М. Ковальчук, Д. Мацола, Л. Краснюк, 2021 рік) (іл. 3).

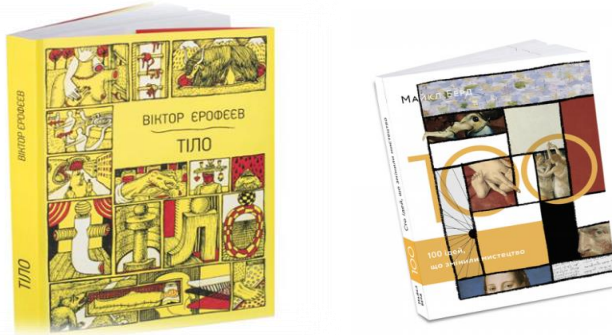

Іл. 3. Ліббі Селлерс: Жінки у дизайні⁴

Науковці справедливо зазначають, що художня комунікація споріднена з естетичним повідомленням, характерною ознакою якого є, зокрема, неоднозначність: «Повністю неоднозначне повідомлення гранично інформативне, тому що спонукає <...> до різних тлумачень. <...> Плідною неоднозначністю можна вважати таку неоднозначність, яка привертає <...> увагу, спонукає до зусилля інтерпретації, допомагаючи підібрати ключ до розуміння, виявити в тому, що здається безпорядком,

⁴ <https://www.arthuss.com.ua/shop/women-design>

порядок, складніший і досконаліший, ніж той, що є характерним для надмірного повідомлення» [Цит. по: 2, с. 51]. Прикладами такого естетичного повідомлення є дизайни обкладинок книг «Тіло. 59 оповідань про тілесні вершини і низовини» (Київ: ArtHuss, дизайн Л. Яковенко, 2017 рік) (іл. 4) та «100 ідей, що змінили мистецтво» (Київ: ArtHuss, дизайн обкладинки К. Золотарьова, 2018 рік) (іл. 5).

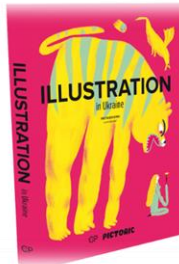

Іл 4. Єрофєєв В. «Тіло. 59 оповідань про тілесні вершини і низовини»⁵
Іл 5. Берд М. «100 ідей, що змінили мистецтво»⁶

Важливим в оформленні обкладинки є кольорове рішення: можуть бути використані кілька відтінків або градієнтів, що поєднуються між собою. Наприклад, щоб передати динаміку оповіді або її непередбачуваність найкращим варіантом є використання контрастних кольорів, для творів із сюжетом, що розгортається плавно, вдалим є вибір тонально споріднених кольорів. Колір, як і шрифт, обумовлений змістом книги. Обкладинка може викликати ефект подразнення з метою привернення уваги до книги. Наприклад, як обкладинки книг «Мистецтво кольору: Суб'єктивний досвід і об'єктивне пізнання як шлях до мистецтва» (Київ: ArtHuss, дизайн та верстка М. Ковальчук, 2022 рік) (іл. 6), а також «ILLUSTRATION in Ukraine. Ілюстрація в Україні» (Київ: видавництво ТОВ «УКМГРУПА», 2021 рік) (іл. 7). В обох випадках у дизайні обкладинки використані контрастні кольори, які впадають в око відразу.

⁵ <https://www.arthuss.com.ua/shop/100idey>

⁶ <https://www.arthuss.com.ua/shop/viktor-erofeev-tilo>

**Іл 6. Іттен Й. «Мистецтво кольору: Іл 7. Люсія Бондар
«Ілюстрація в Україні»⁷ Суб'єктивний досвід і об'єктивне пізнання
як шлях до мистецтва»⁸**

Оформлення корінця книги потребує особливої уваги. На ньому зазвичай вказують назву видання, ім'я автора, номер тома та логотип. Напис повинен бути читабельним знизу вгору і привертати увагу тоді, коли книга стоїть на полиці. Шрифт корінця має бути чітким та контрастним по відношенню до тла. Однак можна прикрасити корінець невеликим малюнком, без захарашення його зайвими дрібними деталями. Це так само вирізняє книгу.

Отже, важливою складовою сучасної книжкової комунікації залишається дизайн обкладинки, при створенні якого важливо пам'ятати, що книга є не лише носієм інформації, а й предметом мистецтва. Якісне художнє оформлення обкладинки, правильний вибір шрифтової гарнітури, вдале кольорове рішення та вибір головного зображення є своєрідними вербальними і візуальними комунікаційними кодами книги, що створюють візуальне повідомлення, адресоване вдумливому читачеві.

Список використаних джерел:

1. Величко Н. Тенденції розвитку засобів візуальної комунікації в контексті дизайну книги: Вісник ХДАДМ, 2020. № 3. С. 5–13.
2. Маркова В. А. Книга в соціально-комунікативному просторі: минуле, сучасне, майбутнє : монографія. Харків : ХДАК, 2010. 252 с.

---

⁷ <https://www.arthuss.com.ua/shop/illustration-in-ukraine>

⁸ <https://www.arthuss.com.ua/shop/itten-mystetstvo-koloru>